

70 LET OD ÚMRTÍ ALFONSE MUCHY, TVŮRCE PRVNÍCH ČESKOSLOVENSKÝCH ZNÁMEK

(k vyobrazení na titulní straně tohoto čísla Merkur Revue)

Letos si připomínáme 70 let od úmrtí ivančického rodáka, malířem secese Alfonse Muchy. Nebyl jen významným malířem, ale i designérem, grafikem divadelních plakátů, vytvářel návrhy divadelních scén a kostýmů, byl malířem historických námětů a samozřejmě, pro nás filatelisty nejdůležitější osobou jako tvůrce prvních československých výplatních známek s obrazem Hradčan, novinových známek se stylizovaným sokolem v letu a spěšných i dopltních známek se secesními ornamenty.

Narodil se 24. července 1860 v Ivančicích nedaleko Brna. Ve škole ho vychovávali vlastenečtí učitelé, vedli ho k lásce k vlasti a jejím dějinám. Zvláště na něj působil pedagog a organizátor moravského školství, ředitel Václav Novotný, na jehož doporučení poté studoval na Slovanském gymnáziu v Brně. Jako fundatista zpíval v chrámu na Petrově, aby mu jako studentu

z nezámožné rodiny bylo umožněno studium. Na radu svého profesora akademického malíře Josefa Zeleného žádal o přijetí na pražskou akademii, ale přijat nebyl. Stal se písařem okresního soudu v Ivančicích. V letech 1879-81 pracoval v malířně dekorací pro divadlo Burghardt-Kautsky-Brioschi ve Vídni. Zde také navštěvoval kurzy kreslení při akademii. Toto místo ale brzy ztratil a krátce se živil v Mikulově portrétováním a návrhy na hřbitovní pomníky. Jeho nesporných výtvarných schopností si brzy všiml hrabě Khuen Belassi a vyzval Muchu, aby provedl výzdobu jeho zámku v Hrušovanech a zámek Emmahof. Vyzdobil také sály hradu Gandegg v Tyrolsku. Ve službách hraběte byl až do roku 1884.

Za velké podpory hraběte studoval v letech 1885-86 na akademii v Mnichově a v letech 1887-88 na akademii Julian v Paříži, kde navázal přátelství s mnoha umělci. Podpora hraběte Khuena ale ustala a tak se živil ilustracemi knih a časopisů. Zásadní obrat v jeho životě nastal po vytvoření plakátu pro tehdy velmi slavnou herečku Sarah Bernhardt, ředitelku divadla Théâtre de la Renaissance pro Sardouovu hru Gismonda. O vánocích roku 1884 to byla pro Paříž velká senzace a Mucha se stal doslova přes noc slavným. Také ilustroval knihu Ibsée a v roce 1898 přednášel na Akademii Colarossi v Paříži. Tehdy připadl na myšlenku vytvořit řadu obrazů, kterými by zachytil hlavní vývojové epochy Slovanů se záměrem povzbuzení a nabádání ke svornosti (Slovanská epopěj).

Navrhl výzdobu Fouquetova klenotnického závodu v Paříži. V roce 1897 uspořádal výstavy v Paříži, ve Vídni, Londýně a Praze, v roce 1902 vydal knihu o novém dekorativním umění Documents décoratifs a vypracoval návrh na reformu výuky uměleckých řemesel na pařížských školách. V roce 1904 odjel poprvé do Spojených států, kde na řadě míst přednášel o umění. V New Yorku a Chicagu uspořádal velké výstavy. Žil střídavě v USA a v Paříži, v roce 1911 podnikl cesty do Ruska, Polska, Srbska a Bulharska, kde pořizoval první náčrty pro Slovanskou epopěj. Na epopěji začal pracovat v roce 1910, v témže roce však pracuje také na výzdobě Obecního domu v Praze. Najímá si velký sál na zámku Zbiroh u Rokycan, aby mohl na svém životním díle pracovat.

V roce naší nové státnosti 1918 při vzniku Československé republiky navrhuje státní znak, první poštovní známky a bankovky. Slovanskou epopěj daroval městu Praze, kde byla vystavena v roce 1928 ve Veletržním paláci a poté na Výstavě soudobé kultury v Brně. Od roku 1963 je vystavena v prostorách zámku v Moravském Krumlově.

Mistr Alfons Mucha zemřel po okupaci ČSR nacisty před 70 lety 14. července 1939 ve věku 79 let po výsleších na gestapu, kde musel obhajovat, co mnil svojí Slovanskou epopějí. Je pochován na vyšehradském Slavíně. Na pohřbu ve středu 19. července 1939 se s ním za národ rozloučil mistr Max Svabinský a za rodné město Ivančice učitel Josef Říha, Osvald Kapler, František Straka a vzdálený příbuzný Karel Mucha. Josef Říha řekl doslova (cit.):

Posvátná půda starobylého Vyšehradu přijímá opět ve svůj klín jednu z hodnotných schránek oněch členů našeho národa, kterým určeno bylo, aby svým duchem a svou prací šířili ve světě znalost o jeho kulturním životě a poslání ... A jestliže jsme hrdi na to, že náš vzácný rodák se ve volných chvílích k nám vracel, slibujeme také my za celý drahý kraj, že s láskou a vděkem budou Ivančice povždy vzpomínati těch, kteří jejich jméno v národě svým životním dílem oslavili. Mistře drahý, budiž Vám v posvěcené zemi přáno věčného klidu a mezi námi věčné paměti. Výstižnější nekrolog snad ani nelze stylizovat, připojujeme se k němu i my – filatelisté. Redakce

Psáno s použitím zvláštního vydání „Ivančického zpravodaje“ (srpen 1939) a „Ivančického zpravodaje“ – ročník XVIII (červen 1989).

Upozorňujeme čtenáře MR, že v prostorách Moravské galerie v Brně na Husově třídě se koná ve dnech 16. 10. 2009 – 24. 1. 2010 velká výstava Muchova díla. Návštěvu vřele doporučujeme.